

מורים ורכזים יקרים,

עם סיום מרב"ד קיץ תשע"ו, אנו פורשים לפניכם תובנות ולקחים שהפקנו בעקבות בחינת הקיץ.

א. היסטוריוגרפיה ונבואה :

פרקי ההיסטוריוגרפיה חייבים להילמד בהקשר ובדיאלוג עם מקורות המייצגים גישות ותפיסות שונות. על התלמידים לראות את התמונה הכוללת, להבין את רצף האירועים והדמויות על הרצף, את המורכבות של התפיסות השונות שבין ספר מלכים, דברי הימים ונבואה. האירועים בספר מלכים, נדונים אף הם בספרי הנבואה אך מנקודת מבט אחרת. למידה כזו לא תמיד באה לידי ביטוי בתשובות התלמידים, אשר לא זיהו והבינו את ההקשר ואת נקודת הראות השונה. מצאנו בתשובותיהם של התלמידים, שינון טכני של תאריכים ואירועים ללא הבנת ההקשר. למשל, שיוך החורבן עקב מסע סנחריב המתואר בישיעה א' לחורבן יהודה והגלות לבבל. תלמידים אמורים לדעת וללמוד על אירועים מכוננים ודמויות על הרצף ההיסטורי, גם אם הם נלמדים בסדר שונה. לא ניתן ללמוד את ספר מלכים כולו לסיים עם חורבן יהודה, ואז לחזור במנהרת הזמן לאותם אירועים אשר הנביאים בדבריהם התייחסו אליהם. לימוד כזה הוא טכני ומנותק מהקשר. לעניין זה יש לרשותכם המורים, מאמר דידקטי שמציע [מהלך סיפורי](#) [ללימוד](#) ספר מלכים נבואה נביאי אמת ושקר ושיבת ציון. מהלך שכזה מציע לימוד משמעותי, היוצר מהלך סיפורי לכיד. היעזרו בו.

יש להקפיד על התאמה בין התאריך לאירוע, ולציין שהתאריך הוא לפנה"ס. עוד נציין, כי התלמידים לא זיהו את כוונת הכתובים באזכורו של ירבעם בן נבט, דמות המהווה סמן בספר מלכים.

ב. על השאלה והתשובה ומה שביניהן...

התלמידים מתקשים לזהות ולמקד על מה הם נשאלו ומהי המטלה הנדרשת מהם. כך אנחנו מוצאים תשובות רבות בהן עונים התלמידים על דברים שלא התבקשו לענות. יש לתרגל עם התלמידים מבנה של שאלה. שאלה המתחלקת להיגד ומטלה. להבחין מה הם חלקי השאלה. ההיגד הוא חלק ממיקוד הנושא והתוכן של התשובה. יש להבחין בין מילות המטלה השונות וההבדל ביניהן. "בסס" שהוא פראפרזה על הפסוקים, "הבא ראייה" שמשמעותו הבאת ציטוט מדויק, "הסבר" "נמק" ועוד. התשובה על שאלה השואלת לדעתו של התלמיד, חייבת להיות מנומקת תוך התבססות על הכתוב המקראי.

ג. אמצעים רטוריים :

האמצעים הרטוריים השונים הם כלי שרת בידי האומר אותם על מנת להאיר את המסר, מטרתו ומגמתו. חשוב לזהותם בטקסט המקראי, אך אין להסתפק בזיהויים בלבד.

ד. הבאת מובאות מן הכתוב :

יש לחזור ולתרגל עם התלמידים גבולות הפסוק ופיסוקו על ידי הטעמים המרכזיים. ציטוט

הנדרש בבחינה, חייב להיות ממוקד ותחום בהתאם לדרישה. יש לתרגל עם התלמידים שימוש בציטוט ממוקד, תוך הקפדה על תחילת המשפט וסופו, על פי טעמי המקרא וההקשר.

ה. קריאה רהוטה :

אחריותנו, המורים, להכין את התלמידים להתמודד עם הטקסט המקראי. קריאה לא נכונה של הטקסט המקראי משבשת את הבנת הנקרא בו. כדוגמא, התלמידים לא ידעו לזהות את המילה "כשדים" ומקריאה לא נכונה, ראו במילה כדימוי לכוחות דמוניים – שדים.

ו. המשלב הלשוני בבחינת הבגרות :

יש לחשוף את התלמיד לביטויי לשון מהמשלב הלשוני השגור בבחינות הבגרות, באירועי ההערכה הניתנים לאורך השנה. הביטויים "הלך רוח", אמת מידה, קריטריון ועוד, לא תמיד היו ברורים לתלמידים.

ז. התאמות לימודיות וכתבי יד :

- יש להקפיד לאפשר לתלמידים בעלי התאמות לימודיות, לממש את זכותם בהתאמות הלימודיות. קיבלנו מחברות רבות של תלמידים בעלי התאמה של הכתבה לבוחן נייטרלי, שלא נבחנו בדרך זו. המחברות היו לעתים בלתי קריאות. הבחינה המתוקשבת יכולה לשמש מענה להתאמות לימודיות אלה.

- תלמידים בעלי זכאות לבחינה מותאמת לא תמיד הכירו את מבנה השאלון המותאם. כאמור לעיל, אחריותנו המורים, לדאוג שתלמיד יקבל את התאמות הלימודיות המגיעות לו, באירועי ההערכה לאורך כל השנה, כך יוכל לתרגל את מבנה הבחינה המותאמת מבעוד מועד.

- אנו נתקלים ביותר ויותר בחינות עם כתבי יד בלתי קריאים, המקשים על הבדיקה. הנחו את תלמידיכם לכתוב בכתב יד ברור.

החלק האחרון בבחינת הבגרות בשנת הלימודים תשע"ז, יעסוק בטקסט המקראי, על אופיו מיומנותיו ותכניו, ללא ציון מקדים מהיכן הוא יילקח. בהשתלמויות המורים בשנת הלימודים תשע"ז, נעסוק גם בכלים לקריאה ולהבנת הטקסט המקראי.